

JAARPLAN 2023

Rekenkamercommissie Zoetermeer – Jaarplan 2023

Inleiding

De rekenkamercommissie wil een bijdrage leveren aan de kwaliteit van het lokale bestuur en de raad goed in positie brengen. Zij streeft er naar onderzoeken uit te voeren die uitmonden in conclusies en aanbevelingen waar het gemeentebestuur daadwerkelijk mee aan de slag kan. Aanbevelingen van de rekenkamercommissie aan raad en/of college moeten concreet toepasbaar zijn en liefst ook een 'lerend' effect hebben. Dan hebben raad, college, ambtelijke organisatie maar ook de Zoetermeerse gemeenschap (inwoners, ondernemers en organisaties), baat bij het onderzoek en de resultaten ervan.

De rekenkamercommissie wil met haar onderzoeken aansluiten bij wat leeft binnen de raad. Daarom treedt zij regelmatig in contact met de raadsleden, bijvoorbeeld door middel van een inloopavond.

De rekenkamercommissie heeft jaarlijks een budget van ruim € 70.000,- beschikbaar voor het uitbesteden van onderzoeken en voor vergoedingen voor de werkzaamheden. Daarnaast wordt zij, ten laste van de griffie, ondersteund door een secretaris/onderzoeker

Bij de selectie van mogelijke onderzoeksonderwerpen hanteert de rekenkamercommissie een set criteria. Deze worden in onderstaande tabel nader toegelicht.

1	Toegevoegde waarde	De rekenkamercommissie wil leer- en verbeterprocessen stimuleren en aanbevelingen doen waardoor in het belang van de inwoners effectiever en efficiënter gewerkt kan worden. Het onderzoek levert daartoe toegankelijke, bruikbare en actuele informatie op waarover in deze vorm niet wordt beschikt en waarmee de raad en het college van Zoetermeer het functioneren van de gemeente kunnen verbeteren. Daarbij worden doublures met (lopende of voorgenomen) onderzoeken van de gemeente vermeden.
2	Maatschappelijk belang	Het betreft een onderwerp dat het actuele of toekomstige functioneren van de samenleving als geheel sterk raakt (voorbeelden: veiligheid, goede en betaalbare huisvesting) of belangen van omvangrijke of bepaalde doelgroepen (bijv. sociaal zwakkeren).
3	Financieel belang	Het betreft een onderwerp of een beleidsterrein waar de gemeente geld aan uitgeeft en financiële risico's kan lopen.
4	Mate van risico voor doeltreffendheid en/of doelmatigheid	De mate waarin rond het onderwerp twijfels bestaan over de resultaten die met het gevoerde beleid worden bereikt en/of de mate waarin rond het onderwerp twijfels bestaan of de middelen op een goede wijze worden ingezet in relatie tot de gewenste resultaten.
5	Variatie	De rekenkamercommissie streeft naar variatie in onderzochte onderwerpen (spreiding over beleidsterreinen) en onderzoeksvormen.

Tabel 1: Richtinggevende selectiecriteria onderzoeken rekenkamercommissie Zoetermeer

Van rekenkamercommissie naar rekenkamer

Op 27 september 2022 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Wet versterking decentrale rekenkamers, een wijziging op de Gemeentewet. Dit betekent dat de rekenkamercommissie Zoetermeer ophoudt te bestaan en in 2023 zal worden omgevormd tot een rekenkamer. Daartoe zal de huidige verordening op de rekenkamercommissie op onderdelen moeten worden aangepast. De wetswijziging heeft geen belangrijke materiële gevolgen voor het functioneren van onze rekenkamercommissie.

Jaarplan 2023

Het jaarplan is een levend document. De actualiteit en voortschrijdend inzicht kunnen aanleiding geven onderzoeken niet uit te voeren die wel in het jaarplan stonden en om onderzoeken wel uit te voeren die niet in het jaarplan zijn opgenomen. Daarnaast kunnen onderzoeken jaargrenzen overschrijden.

Binnenkort af te ronden onderzoeken

Diverse onderzoeken die de rekenkamercommissie in 2022 is gestart, zullen kort na de jaarwisseling worden afgerond.

Evaluatie referendum

Op verzoek van de gemeenteraad voert de rekenkamercommissie een evaluatie uit van het in maart 2022 gehouden referendum Afvalbeleid. Het doel van de evaluatie is de raad adviezen mee te geven. Ook richt het onderzoek zich op de vraag of en op welke wijze het instrument referendum geschikt is de binding tussen kiezer en bestuur te vergroten.

Naar verwachting zal het rapport in het eerste kwartaal van 2023 aan de raad kunnen worden aangeboden.

Ondermijning en Veilig Thuis

De onderzoeken naar Ondermijning en naar Veilig Thuis bevinden zich in de afrondende fase en worden op korte termijn aan de gemeenteraad aangeboden.

In 2023 te starten onderzoeken

In 2023 wil de rekenkamercommissie onderzoek laten doen naar twee nieuwe onderwerpen. Het gaat dan om grotere, diepgaande onderzoeken, uit te voeren door een ter zake deskundig bureau. Daarnaast ziet de commissie ruimte om zelf een kleiner onderzoek uit te voeren en houdt zij de mogelijkheid open om opnieuw deel te nemen aan een door de NVRR georganiseerd DoeMee-onderzoek.

Voor elk van de genoemde onderwerpen vullen wij bovengenoemde matrix in; deze ingevulde matrix vindt u aan het einde van dit jaarplan.

Met twee grotere onderzoeken op jaarbasis wijkt de rekenkamercommissie af van wat de afgelopen jaren gebruikelijk was, namelijk vier tot vijf (grotere en kleinere) onderzoeken per jaar. Dit heeft twee redenen. Ten eerste geeft dit de rekenkamercommissie de ruimte om ook (kleinere) onderzoeken uit te voeren wanneer zich daartoe een mogelijkheid of actualiteit voordoet. In 2022 heeft de rekenkamercommissie buiten het jaarplan om twee onderzoeken uitgevoerd, namelijk naar het referendum en de economische poot van de MRDH. Ten tweede is deze koerswijziging terug te voeren op de uitkomsten van de evaluatie van de rekenkamercommissie uit 2021. De raad heeft toen de wens uitgesproken dat de rekenkamercommissie minder onderzoeken zou uitvoeren, maar per onderzoek wel extra zorg zou besteden aan de formulering van de conclusies en aanbevelingen – om relevante afwegingen en dilemma's zo helder mogelijk aan de raad en het college voor te leggen.

Huisvesting

Dit onderwerp stond al in het jaarplan voor 2022. De focus lag toen op starters. De rekenkamercommissie is benieuwd naar de mogelijkheden die de gemeente heeft (en benut!) om het woningaanbod specifiek voor starters te stimuleren. Wat zijn de ambities? Welke huizen zijn nodig en worden die ook gebouwd? Hoe ziet het samenspel tussen grondbeleid en projecten er uit? Daarbij speelt voor Zoetermeer, als stad tussen steden, de regionale woningmarkt een belangrijke rol.

Inmiddels ziet de wereld er anders uit, en niet in het voordeel van de woningmarkt. Tijdens de inloop die de rekenkamercommissie in oktober organiseerde werd het thema huisvesting veelvuldig geopperd. Bijvoorbeeld: hoe de bouw van woningen in Zoetermeer verloopt en waar het stagneert, hoe de samenstelling van de woningvoorraad er uit ziet, doorstroming en de effecten van de hoge inflatie op huisvesting. De raad wil graag weten aan welke knoppen gedraaid kan worden.

De vraagstelling voor dit onderwerp moet nog nader worden bepaald. De aandachtspunten die tijdens de inloop en onlangs in het rondje langs de fracties zijn meegegeven (zoals bijvoorbeeld ook woonbehoefte, de versnellingsagenda) zullen daarin worden meegewogen.

Corona, gemeentelijke regelingen

Tijdens de inloop werd gesuggereerd om onderzoek te doen naar de effecten van corona in het onderwijs en naar de hulp die aan ondernemers is verstrekt. In het verlengde hiervan werd ook opgemerkt dat het de gemeente niet goed lukt om inwoners met een inkomen net boven het bijstandsniveau ('werkende armen') te bereiken om hen te informeren over specifieke regelingen (waaronder ook met betrekking tot de energiecrisis). Dat is zorgelijk met het oog op de huidige hoge inflatie.

De rekenkamercommissie heeft begrip voor het feit dat deze regelingen in crisistijden zijn opgesteld. De reden om dit onderzoek te overwegen, ligt dan ook niet zozeer in het terugkijken maar in de mogelijkheid om de knelpunten die de gemeente tegenkwam in het maken van deze regelingen te evalueren, te kijken naar de lessen die daaruit zijn geleerd en hoe je in vergelijkbare situaties in de toekomst een noodregeling het beste op kan stellen.

Kleinere onderzoeken

Zoals hiervoor aangegeven, biedt het doen van twee grotere onderzoeken de ruimte om ook kleinere onderzoeken uit te voeren. De rekenkamercommissie overweegt de volgende opties.

Laaggeletterdheid

Dit onderzoek dat de rekenkamercommissie zelf kan uitvoeren, is in 2022 niet uitgevoerd door tussenkomst van de onderzoeken Evaluatie referendum en MRDH. Het onderwerp blijft echter actueel. Zoetermeer vervult een centrumfunctie in een regionale aanpak van laaggeletterdheid. Daarnaast is de gemeentelijke website onlangs vernieuwd en beter toegankelijk gemaakt. De rekenkamercommissie is van plan om een kort onderzoek te starten naar laaggeletterdheid en beraadt zich nog op de (praktische) focus hiervan.

Uit de inloop en de ronde langs de fracties kwam naar voren om binnen dit thema bijvoorbeeld ook te kijken naar de communicatie richting doven (in hoeverre is de gemeentelijke dienstverlening ingericht op mensen die in meer of mindere mate auditief beperkt zijn?) en anderstaligen.

Doe Mee

De afgelopen jaren organiseerde de NVRR jaarlijks een DoeMee-onderzoek, waarin de rekenkamercommissie meestal heeft geparticipeerd. Het betroffen steeds kleinere onderzoeken die zowel in tijd als middelen weinig investering vereisen, maar desalniettemin nuttige resultaten leverden. In 2023 vormt de klachtenafhandeling het onderwerp van het

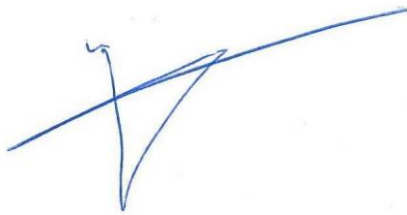
DoeMee-onderzoek, de rekenkamercommissie is voornemens aan dit onderzoek deel te nemen.

Na 2023

Eind 2022 bezocht de rekenkamercommissie (vrijwel) alle raadsfracties. Tijdens deze fractieronde hebben de raads- en commissieleden de rekenkamercommissie uitgebreid voorzien van suggesties voor rekenkameronderzoeken. Een deel van de suggesties wordt meegewogen in de onderzoeksopzet voor de voor 2023 geplande onderzoeken. De volgende suggesties plaatst de rekenkamercommissie op de longlist voor het jaarplan voor 2024 (en verder):

- Vervolgonderzoek Jeugdzorg. Mogelijke thema's zijn de lokale effectiviteit (van het beleid) en toegang, eventueel toegespitst op GGZ-producten (producten die een belangrijk deel van de kostenstijging in de jeugdzorg in Zoetermeer verklaren, zo bleek uit het onderzoek [Jeugdzorg H10](#) uit 2021).
- Wet Inburgering. Dit is een nieuwe verantwoordelijkheid van de gemeente. Een (beschrijvend) onderzoek kan dienen als 0-meting.
- Cybersecurity. Bijvoorbeeld in de vorm van een quickscan, als vervolg op het onderzoek [Quickscan Informatiebeveiliging](#).
- Veiligheidsregio. De rekenkamercommissie wil verkennen of een gezamenlijk onderzoek met enkele andere betrokken rekenkamers mogelijk is.
- Integriteit. Daarbij kan gekeken worden naar risico's bij de minder voor de hand liggende functies dan bijvoorbeeld vergunningverlening of het gemeentebestuur.

De voorzitter van de rekenkamercommissie Zoetermeer,

Marko Bos

	Huisvesting	Corona, gemeentelijke regelingen	Laaggeletterdheid
Toegevoegde waarde	Identificeren waar mogelijkheden en kansen liggen om de huisvesting in Zoetermeer te helpen verbeteren.	Inzichtelijk maken hoe effectief gemeentelijke regelingen zijn.	Inzichtelijk maken in hoeverre communicatie effectief en breed toegankelijk is.
Maatschappelijk belang	Evenwichtige bevolkingssamenstelling, ook op lange termijn. De huisvesting van statushouders speelt ook een rol.	Het betreft met name inwoners die bovenmatig worden getroffen door een crisis.	Een flink aantal inwoners is laaggeletterd.
Financieel belang	Kan groot zijn wanneer de gemeente er voor kiest een grote rol te pakken en zelf projecten gaat initiëren.	Redelijk groot, afhankelijk van de hoeveelheid steun die de gemeente biedt.	Niet groot voor de gemeente; mogelijk wel voor bepaalde laaggeletterden die een hindernis ervaren bij de toegang tot bepaalde informatie/regelingen
Mate van risico voor doeltreffendheid en/of doelmatigheid	Risico van voortduren onvoldoende toegang van starters tot de woningmarkt in Zoetermeer alsmede onvoldoende doorstroom.	Risico dat regelingen niet terechtkomen waar ze nodig zijn.	Risico dat niet elke inwoner kan beschikken over de voor hem/haar benodigde informatie.
Variatie	Stedelijke ontwikkeling; Grondbeleid	Dienstverlening; Sociaal Domein	Participatie/Inclusie; Digitaal